

אוסף סיפורים "תקסא"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. eisikovits1@gmail.com,

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרם. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד .

איך להדליק נשמה (הרב אליעזר אייזיקוביץ)

יהודי מתבולל נכנס לשטיבעל בברלין לתפילת יום כיפור. בצאתו משם הוא כבר אדם אחר. מה פשר השינוי שחל בו?

בתקופה שבה המגמה בעולם היהודי הייתה התרחקות מדרך התורה, פרנץ (יהודה) רוזנצווייג נע בכיוון ההפוך. הוא גדל במשפחה יהודית מתבוללת בגרמניה. אביו היה תעשיין אמיד וחבר מועצת העיר של קאסל. פרנץ למד רפואה אך בהמשך פנה לפילוסופיה. כמו צעירים רבים בגרמניה של תקופת ההשכלה המגע עם העולם הנוכרי הוביל אותו למסקנה שאין לו מה לחפש עוד בעולם היהודי. היהדות שהכיר הייתה דלה מכדי לעורר בו עניין וממילא הפריעה לקידומו האקדמי. הוא החליט להמיר את דתו. אבל רגע לפני שחתך את הקשר האחרון שלו עם העם היהודי עשה רוזנצווייג צעד יוצא דופן. הוא נסע לברלין ומצא את עצמו בתפילת יום כיפור בשטיבעל החסידי הקטן ברחוב טירגרטיין.

רוזנצווייג לא הסביר מעולם מדוע עשה זאת: אפשר כי הדבר אירע בדרך מקרה, ואפשר שחשב שעליו להיפרד מהיהדות באופן מסודר בטרם יעזבנה לצמיתות. אלא שהשעות שהעביר בשטיבעל הברלינאי שינו אותו לצמיתות. "נדמה לי שמצאתי דרך תשובה", כתב לידיד. לא די שחזר בו מכוונתו להתנצר אלא הוא נעשה ליהודי שומר מצוות. באותם הימים כמעט ולא נמצאו יהודים מתבוללים שבחרו בדרך זו, לא כל שכן אינטלקטואל שנחשב לכוכב עולה בשמי הפילוסופיה הגרמנית. הרצאותיו בענייני יהדות משכו בני נוער רבים. את רעיונותיו המרכזיים כתב בספרו "כוכב הגאולה", בו הדגיש את הצורך לא להסתפק ברעיונות יהודיים כלליים אלא לשמור מצוות כדת וכדין.

קדושה מחוללת שינוי

בעת שבקשו שונאים להיכנס להר הבית, נפלה עליהם אימת המקום והם תרו אחר יהודי בוגד שיעשה עבורם את העבודה השחורה. את מבוקשם מצאו אצל יוסף משיתא, יהודי שכפי הנראה לא נמנה עם ל"ו הצדיקים. "היכנס, וכל מה שתמצא בתחילה כך לעצמך!" אמרו לו.

נכנס יוסף לקודש והוציא מנורה של זהב. ראו השונאים את הכלי המרהיב וחמדוהו לעצמם. "אין דרכו של הדיוט להשתמש בכלי כזה," אמרו לו. "את המנורה תשאיר בידינו ואתה היכנס בשנית והפעם תוכל לקחת לעצמך מה שתראה";. להפתעתם דחה יוסף את ההצעה. הם ניסו לפתות אותו בהענקת פטור לשלוש שנות מס, אך ללא הואיל. בכעסם הרב עינו אותו קשות אף יוסף התמיד בסירובו עד שיצאה נשמתו בקריאת "אוי, שהכעסתי לבוראי"

תמה רבי יוסף כהנמן זצ"ל, הרב מפוניבז, מה פשר המהפך הקיצוני שעבר על יוסף ממצב בו היה מוכן לבגוד ביקר מכל, לבין הפעם השנייה בה סירב לחלל את הקודש ואף במחיר יסורים קשים? וביאר: לאחר שנכנס יוסף לבית המקדש חל בו שינוי. פתאום תפס שהוא יהודי. הוא עדיין הצליח להוציא את מנורת הזהב, אבל ברגע שיצא מהמקדש הבין שאינו מסוגל עוד לחלל את המקום. הנשמה היהודית שהתעוררה בו לא תניח לו!

שער נפתח

נשמתו של כל אדם בישראל משתלשלת מעולמות עליונים, וכאשר היא חשה בקדושת המקדש מתעוררים בה נימים סמויים. גם יהודי כפרי פשוט מהכפר הנידח ביותר בנגב או בגליל היה עולה לרגל שלוש פעמים בשנה ואף שוהה בירושלים לצורך אכילת מעשר שני ונטע רבעי. מטעני הטהרה ויראת השמים ששאב באותם ביקורים היו מלווים אותו הביתה, עד לביקור הבא.

אפשר ודבר מעין זה אירע גם לפרנץ רוזנצווייג באותו מקדש מעט בו התפלל. מראה המתפללים העטופים בטליותיהם ושופכים לחש בפני בוראם, אווירת בית הכנסת על ארון הקודש והפרוכת שבו, כל אלה פתחו בפניו שער להוויה רוחנית שהוא לא היה ער לקיומה.

נקודת מפנה

כאשר מאזינים לסיפוריהם של האלפים שחזרו בתשובה בסמינרים של "ערכים", עולה נקודה מעניינת. מתברר שההרצאות בסמינר חשובות והסדנאות מעוררי השראה. אכן, חשוב לתת תשובות נהירות לשאלות היסוד של היהדות ובסמינרים עושים זאת היטב. אבל רבים יספרו כי עצם השהיה במשך כמה ימים בסביבה שבה מנותקים מהסחות הדעת, אוכלים מזון כשר וממלאים את הנשמה בתוכן רוחני מרומם - הם כשלעצמם כבר מעוררים את הניצוץ היהודי ומעלים אותו על דרך המלך.

בימינו אין לנו את המשכן בו היה יהודי זוכה להשגות שרוממו אותו טפח מעל לקרקע, אך באמצעות המפגש הבלתי אמצעי עם אווירת הקדוש עדיין נותרה בבואה מאותו כוח רוחני שמסוגל לשנות אדם!

II גאווה יהודית II

לפני מספר שנים נלקח מאתנו אחד משרידי דור דעה שעלה ארצה בשנות הזעם רבינו הגאון רבי שלמה זלמן אולמן זצ"ל, רב בית המדרש 'משכנות יעקב' ודיין בבית דינו של מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל.

מספר נכדו הרה"ג ר' מיכאל ברלין, ראש ישיבת 'אחינו' לצעירים, במודיעין עילית: "במשך שנים ארוכות, התגוררו סבא ובני המשפחה בשווייץ, לצורך רפואתה של בתו שחלתה במחלת ה'פוליו'. הם גרו באזור שבו היתה קהילה יהודית קטנה, וכיון שהיהודים שם חיו שם בין הגויים לכן לא היה מקובל לנופף ביהדות שלהם בראש חוצות. והנה מגיעה משפחה מארץ ישראל, שממאנת להסתיר את יהדותה או להצניע את קיום המצוות. בסוכות יצא סבא מבית הכנסת באמצעו של יום, כשהוא מחזיק בלולב ובארבעת המינים, עטוף בטלית, ואינו חושש מה יאמרו הבריות. הגויים אכן הסתכלו עליו בתחילה בעין עקומה מעט, אך היהודים ממש כעסו עליו שהוא כביכול מבאיש את ריחם בעיני הגויים, וגורם להם לאי נעימות בין שכיניהם. אבל סבא לא היסס. זה קרה לא רק בסוכות, אלא בכל עת הוא היה הולך וציציותיו מתנופפות לעין כל, את הכיפה הוא לא הסתיר, וכל הליכותיו היו כשל יהודי המתגורר בבני ברק או בירושלים.

אחרי תקופה, שמעה סבתא מאחת הגויות באזור, שהכומר בכנסיה המקומית דיבר עליהם בדרשתו ביום ראשון של אותו שבוע. במהלך ההטפה השבועית לבאי בית יראתם, נזף בהם הכומר מדוע הם מזלזלים במצוות הנצרות, ולפעמים אפילו מתביישים לנהוג כפי שהנצרות מצפה מהם: 'תלמדו מהיהודי החדש הזה שבא לגור כאן', אמר להם הכומר, 'תראו איך הוא גאה ביהדותו, איך הוא מקיים את המצוות של היהודים בלי לחשוש מאיש, כאילו הוא נמצא בין יהודים. אתם נמצאים כאן בין נוצרים, ויש לכם הרבה מאוד מה ללמוד מהיהודי הזה, שנמצא במקום הלא טבעי שלו, ובכל זאת מתנהג כך בלי שום חשש או בושה'...

מאותו היום, החלו הגויים באזור להעריך את סבא, ואפילו היהודים הבינו שהוא בעצם מקור לגאווה ולא לבושה חלילה. הניסיונות שלהם להניא אותו ממעשיו פסקו לחלוטין, הם למדו להעריך אותו ולכבד את דרכו המיוחדת.

הוא לא גנב (פניני פרשת השבוע)

אחת משכונות ירושלים התגורר יהודי יקר, איש נכבד ונשוא פנים, שהיה אהוב על כל מכריו. היתה לו משפחה לתפארת שהרוותה אותו רוב נחת, הוא היה אחד המקדימים לבוא לבית הכנסת והמאחרים לצאת. ואיש לא ידע מה עבר עליו בעבר, מהיכן הוא בא ועד להיכן הגיע, עד שיום אחד גילה את סיפור חייו:

הוא עלה ארצה כבחור צעיר וגלמוד, בודד בעולם ונטול משפחה או חברים, לאחר שואת יהודי אירופה. השנים הקשות של המלחמה הותירו בו צלקת קשה, והעובדה שחינוכו נגדע באיבו עקב אימי המלחמה – עמדה לרועץ לנשמתו הזכה. הטלטלות הקשות

בחיינו גרמו לו לפרוק מעליו עול תורה ומצוות, הוא הצטרף לאחד הקיבוצים ועלה מעלה מעלה במעלות הקיבוץ, עד שהפך – עוד בהיותו צעיר יחסית – למזכיר הקיבוץ! למרבה הצער, נפשו החטופה בידי היצר, אימצה לעצמה מנהג של גנאי, לעלות לירושלים מדי שבת בשבתו רח"ל, ולנסוע ברכבו במרכזה של שכונת גאולה. 'עונג השבת שלי באותם ימים אפלים' – סיפר כשדמעה על לחיו, 'היה לחצות את כיכר השבת תוך צפירות רמות לכל עבר, כשהמוני יהודים כאובים מתגודדים וזועקים בכאב 'שבת!', פשוט נהייתי מלהציק להם'... עד כדי כך הוא היה בשפל המצב, מתעקש 'להכעיס'. רואה את כאבם הצורב של שומרי השבת, ונוסע מול פניהם כדי להתגרות בהם.

ואז, בשבת אחת זה קרה: הוא נסע ברחובה של עיר בירושלים, ועצר לכמה דקות. המוני מוחים כואבים התאספו סביב הרכב, והחלו בזעקות מחאה אדירות לנוכח חילול השבת בחוצות קריה. המצב הלך ונעשה מתוח, פרץ ויכוח קולני וצורמני במיוחד, וכמעט שהגיעו לתגרת ידיים באלימות פיזית... ואז, צצה דמותו המאירה של יהודי בעל הדרת פנים, הרה"ג רבי מרדכי לייב זאקס זצ"ל (היא"צ ו' אדר תשכ"ג). הרב, שהכרת פניו העידה על אצילותו וחכמתו, התקרב אל הקהל והכל פינו לו מקום. גם מחלל השבת חש יראת כבוד כלפיו, ובפרט שעם הגעתו – החל לדבר על לב המוחים כי יעזבו את השטח שכן מחאתם אינה מועילה ועלולה להגיע לידי חילול ה'. עם פיזור ההמונים, נכנס מחלל השבת לרכבו, התניעה תוך כדי חירוף קדושת השבת, וברח לו לדרכו...

אלא שבכך הסיפור לא הסתיים. בצהרי יום ראשון, דפיקות עדינות נשמעו בדלת ביתו של מזכיר הקיבוץ, ומאחורי הדלת ניצב לו הרב זאקס. פניו ההדורות היו זכורות היטב למזכיר הקיבוץ, והוא מיהר לפתוח בפניו את הדלת, כשהתמיהה הראשונה שפרצה מפיו היתה: 'איך ידע הרב מי אני ומה אני, היכן אני גר וכיצד מגיעים אליי? הרי איש לא הכיר אותי בשכונה הירושלמית, וגם הרב לא שאל לשמי?! 'אה, זה פשוט', ביטל הרב זאקס את התמיהה בהינף יד, 'אמש ראיתי שאתה אומנם מחלל שבת בפרהסיא למרבה הצער, אבל כנראה אינך גנב!' 'מה הקשר?' – נפעם הקיבוצניק. 'מה עניין חילול שבת להיותי או אי היותי גנב? וכיצד זה משפיע על העובדה שהרב מצא את כתובתי?! – אינני מבין כלום!' 'גם זה פשוט', חייך הרב את חיוכו הטוב, 'אתמול, בעיצומה של המהומה, בחנתי את מספר הרכב שלך, הכנסתי אותו עמוק במוחי, למען אזכרנו היטב עד מוצאי שבת. במוצאי שבת רשמתי אותו על דף, והבוקר – מיהרתי לברר מיהו בעל הרכב. אם הייתי חושב שאולי אתה גנב – הייתי מניח שלא בהכרח שהרכב הוא שלך. הואיל והיה ברור לי שאתה לא גנב – ידעתי שדרך מספר הרכב אגיע לבעליו, ואדע את כתובתו!'

האיש נדהם לשמע הדברים. סגנון דיבוריו הכובשים של הרב, הנחת היסוד שעמדה בבסיסם – שהוא לא נראה גם כמו גנב, אלא 'רק' כמחלל שבת - שבתה את לבו. הרב הוסיף ודיבר אתו בנעימות ובחביבות, ואחר כך יצא עמו לטיול בשבילי הקיבוץ, כשבסיומו הזמין אותו לחוות שבת כהלכתה... ומכאן, הדרך היתה קצרה: האיש עזב את הקיבוץ, גילה מחדש את אור התורה והמצוות. מי שראה אותו לאחר חזרתו בתשובה שלימה – לא העלה בדעתו כי הוא הוא הקיבוצניק שהיה מחלל שבת בהתרסה מופגנת, וכל זאת בזכות ה'מחמאה' יוצאת הדופן – שהוא אינו גנב...

יהודי חזר בתשובה שלימה, משפחתו שבה אחריו, דורות ישרים הולכים בדרך התורה – וכל זאת בזכות 'מילה טובה' אחת, מפוקפקת למדי, שכללה בסך הכל הנחת יסוד שאדם מחלל שבת, אבל הוא לא גנב. ומחמאה קטנה כזו הספיקה כדי להצית אש של חיבת היהדות, ומשם היתה הדרך פתוחה לדור שלם שחזר לא-לוקיו!
 אחים יקרים, סיפור מופלא זה, עליו מעיד הרב רוזנפלד הי"ו בגיליון 'טיב הקהילה', מחדד לנו מה רב כוחה של מילה טובה, עד היכן היא יכולה להשפיע. אחים יקרים, ההזדמנויות להעניק מילה טובה נפוצות לרוב, קרוב אלינו הדבר מאוד, בפינו ובלבנו לעשות: לשים לב, ולהשתמש בפה. זה הכל. זה קרוב, זה נגיש, זה נוח, וזה מחולל מהפכות בנפש הזולת. הבה לא נוותר על אף הזדמנות לומר מילה טובה, הבה נחפש הזדמנויות כאלה. נעניק ברוחב לב מילים טובות ומחמאות כנות לבני המשפחה, לחברים, לנותני שירות שאנו נעזרים בהם, לכל מי שאנו נתקלים בו. ככל שנחלק יותר מילים טובות – כך נצליח לעודד עוד ועוד אנשים, לחזק את רוחם, לתת להם כוחות, והיה זה שכרנו!

הנסיעה שלא צלחה (הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א – מתוק האור)

במאמר שפורסם במוסף 'שבת קודש' מספר הרב אלחנן ויסבורד שליט"א, ראש רשת הכוללים "יששכר באוהליך", כמה התרחשויות מופלאות שאירעו לו עצמו:
 הייתי זקוק לסכום בן כמה עשרות אלפי דולרים, וההחלטה על טיסה היתה בלתי נמנעת. התכוננתי היטב לנסיעה בהכני תוכנית סדר יום מאורגנת, בה פורטו כל הנדיבים שהתכוננתי לפקוד את ביתם, אך מיום ליום התברר לי עד כמה רחוקה המציאות מן התכניות... נדיב אחד תרם סכום פעוט, השני היה נתון בקשיים כלכליים ודחה את התרומה לזמן בלתי ידוע, השלישי התחייב לתת, אך רק עוד מספר חודשים יוכל להעביר את התרומה. אכזבה רדפה את רעותה, וכל ההשתדלויות שעשיתי הסתיימו במפח נפש. כך גיליתי את עצמי יום לפני הטיסה חזרה – מבלי שהצלחתי לעשות מאומה בכל ימי שהותי בנכר... דווקא אז חשתי מין שלווה שעוטפת אותי ותחושה של: תן לארון לשאת אותך... ובדיוק ברגעים שבהם התרכזתי במחשבה הזו, צץ לי רעיון חדש במוחי, רעיון שעליו לא חשבתי מעודי...

בו במקום הזמנתי פגישה אצל אדם אחר וגוללתי לפניו את מצבי. הוא הקשיב לי בתשומת לב, ואז סיפר כי באותו יום הוא מתכוון לבצע עסקה מכובדת ביותר בשותפות עם פלוני. אלו הם רגעיה הקריטיים ביותר – שיתף אותי במתח האישי שלו – ואיני יודע אם אצליח לכסות בקושי את סכום הקרן, או להגיע לרווח נאה ביותר, מכל מקום, אם עסקה זו תצליח – הבטיח לי – אתן לך מעשר מסכום הרווחים...

ממשרדו הצלחתי ליצור קשר טלפוני עם בית מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל. היהודי ביקש ברכה להצלחה בעסקיו וסיפר כי הוא מתכוון להפריש מעשר מרווחיו לכוללים, ומבעד לקו נשמע קולו של רבי אהרן לייב, האומר לו, כפי שהוא אומר לכל עשירי ישראל שלא להסתפק רק במעשר, אלא לערוך 'שותפות' עם הקב"ה, ולתת לו מחצית מן הרווחים. "הקב"ה הוא שותף טוב מאין כמוהו" – שמעתי את קולו – "כל הכסף והזהב שלו. חלק

את רווחי העסקה – מחצית לך ומחצית לתורה." הגביר שמע את ההצעה והשיב לה בחיוב: יהי כן, הוא מסכים לערוך שותפות עם הקב"ה ולהפריש מחצית מן הרווחים... טיפתי עמדה להמריא, ומוכרח הייתי לעזוב את המשרד ולמהר לשדה התעופה, מבלי שאדע מה יצא בסופה.

כשנחתתי – התבשרתי על הצלחת העסקה, ועל כך שבחשבוני הופקד עוד באותו יום מחצית מן הסכום שלו הייתי זקוק... לא חלפו שעות רבות ואדם בלתי מוכר התקשר וביקש לשוחח איתי. הוא הזדהה כשותפו לעסקים של התורם שלי, ויכולתי לזהות נימה של טינה בקולו על שלא שיתפתי אותו בעניין ולא פניתי אליו... הוא חקר אותי האם ברכתו של רבי אהרן לייב חלה על העסקה כולה כמות שהיא, או שהיא היתה מיועדת רק לשותפו, ולא עבר זמן רב עד שהודיע לי כי הוא מפקיד בחשבוני את מחצית מסכום הרווחים שלו באותה עסקה... כך, תוך יום אחד בלבד – כיסיתי את כל החובות שהיו לי... לא היתה זו הפעם היחידה בה ראיתי במוחש את יד ה' המכוונת אותי ואת צעדיי. היה זה בנסיעה אחרת לחו"ל, שבה יגעתני כמה ימים לריק. התקשרתי לבקש את ברכתו של רבי אהרן לייב, והוא הבטיח לי: "יהיו לך ניסים"... חלפו עוד כמה ימים, ואני עדיין לא זכיתי לראות את הניסים כלל וכלל... התקשרתי שוב וסיפרתי כי אני עדיין מגשש באפילה, ושוב הרגיע אותי רבי אהרן לייב ואמר: "יהיו לך עוד יותר ניסים"...

היום האחרון לשהותי הגיע, בדרך לשדה התעופה נכנסתי לגביר נוסף, שנתן לי סכום סמלי בלבד. שפוף משהו עשיתי דרכי לעבר המונית שתקח אותי לנמל התעופה, כשהסוללוארי שלי חייג לפתע. על הצג הופיע מספרו של אחד מידידי, ועד מהרה הודיע לי החבר כי גביר פלוני מבקש להיפגש איתי. הוריתי לנהג המונית לנסוע דרך ביתו, שוחחתי איתו שיחה קצרה, ובסופה הוא נתן לי את כל הסכום שהיה חסר לי...

הניסיונות שהיו לי בתחום זה למדוני כי גם כאשר הסוף אינו שמח כל כך, נובע הדבר מרצון ה', כפי שאמר לי רבי אהרן לייב לאחר ששבתי מחו"ל אחרי כשלון מוחלט ושטחתי לפניו את מצוקת לבי: "אתה זקוק גם לנסיעה מן הסוג הזה, כדי שתדע, שההצלחות אינן שלך... נסיעה כזו מועילה שלא תחשוב עצמך לאיש מצליח, הקב"ה רוצה להראות לך שהכל נתון בידו בלבד... לכן אתה זקוק גם לנסיעה אחת מן הסוג הזה"...

הפדיון הנכון

פעם אחת הגיעו אל האדמו"ר בעל ה'צמח צדיק' מויז'ניץ שני פדיונות... שניהם של 2 זהובים. מפדיון אחד ציוה הרב'ה לקנות דגים לשבת, ואילו מהפדיון השני הרב'ה ביקש לקנות חציר להאכיל את הסוסים שבחצר הבית... שאלו אותו בני הבית: "רב'ה, הלא שני היהודים הללו הביאו פדיונות שווים, למה אחד זכה שיקנו ממנו מטעמים לשבת ומהשני קונים אוכל לבהמות". "?! אמר להם הרב'ה: הראשון הביא בלב שלם... היו לו בסה"כ שלושה זהובים, 2 הוא החליט לתת לרב'ה, והצטמצם בהוצאות הדרך בסכום של זהוב אחד... אבל השני יצא מהבית עם עשרה זהובים כשבליבו החלטה לתת 8 זהובים לרב'ה ובשני זהובים להסתפק בהוצאות הדרך... אלא שבדרך הוא ראה אכסניה אחת יותר

משובחת ומפנקת... "אז במקום 8 זהובים, הרב'ה יכול להסתפק ב-6 זהובים בלבד...".
ולאחר מכן הוא הגיע ליריד של מטעמים... אז ירד לו עוד זהוב.. וכך ירדו הזהובים מ-8 -
לשניים בלבד. והכל לתאוות נפשו. אז אם הפדיון הזה הוא ברירת מחדל, אני מוכן לקבל
אותו אבל לא בשבילי... אלא אך ורק לטובת הבהמות שבחצר! אבל לא מספיק רק רצון
טוב, צריך שגם הכסף שאתה מביא יהיה כסף כשר...

התמיכה שסורבה

מספרים על הגאון רבי יצחק אלחנן זצ"ל, שכאשר סיים לחבר את ספרו "באר יצחק",
פנה אליו עשיר אחד שרצה לממן לו את הוצאות הדפוס, אך מה התפלא העשיר לקבל את
סירובו של הגאון, עד שחשב העשיר בלבו אולי חושש הרב לקבל את המתנה שמא לא
ניתנה בלב שלם ונפש חפצה, והסביר הגביר לגאון שהמתנה ניתנת בלב שלם ולזכות גדולה
תחשב לו. אולם הגאון בשלו ומסרב. ממשיך הגביר להפציר ברבו: "שמא חושב רבינו
שהמעות אינן בחזקת כשרות ומעורב בהם חשש חילול שבת, גזל וריבית, מצהיר אני לפני
רבינו בהן צדק שהמעות כשרות ללא חשש איסור". והגאון מסרב לקבל "לא ולא! אינני
יכול לקבל". לאחר שהגביר עזב את חדרו של הגאון, שאלוהו בני ביתו לפשר ההתנגדות,
וענה להם: "בהיותי קטן וצעיר לימים הייתי עני ויתום, בחורף נקרעו לי הנעליים ולא היה
לי מי שיקנה לי זוג נעליים אחרות ניגשתי לעשיר זה (שכמובן אינו זוכר זאת) והראיתי לו
את ננעליי הקרועות, ודחה אותי מעל פניו, המשכתי לבקש שילוה לי כסף לקניית נעליים
וכשאגדל אשיב לו, ושוב דחה אותי מעליו. כעת שנתפרסמתי כרבה של "קובנה" הוא
רוצה לזכות בתורת, אולם אין לו זכות לכך, כיון שעזב אותי בהיותי נער עני יתום ועזוב,
ויתכן שאילו היה דואג לי אז לזוג נעליים חמות הייתי מחכים יותר בתורה, וספריי היו
גדולים יותר ממה שהם עכשיו, ולכן אין לאדם זה זכות להתחבר לספריי".

התשלום שלא שולם [מתוך 'לקראת שבת מלכתא-הרב יעקב לוסטיגמן]

"כשהחל הכורת הנאצי לעלות על יהדות אירופה, הצליח סבא להיחלץ מהסכנה
ונשלח לארץ באנייה, שמספר המקומות עליה היה מוגבל מאוד. אחד מקרובי משפחתו
היה מעורה בהרכבת רשימת הנוסעים שיזכו לעלות על הספינה, והוא ידע על כך שלסבא,
שהיה אז נער צעיר, יש פוטנציאל גדול מאוד, ולכן התעקש לשרבב את שמו לרשימה. אבל
אמו של סבא נשארה מאחור, ומיד כשהגיע ארצה החל סבא לפעול למענה.
הוא היה עצור בעתלית למשך תקופה, יחד עם מעפילים רבים אחרים, וכשהשתחרר
הוא מצא יהודי שידו היתה מעורבת בזיוף דרכונים וסרטיפיקטים. הוא הבטיח לשלם לו
סכום גדול, אם יצליח להביא לעלייתה של אמו ארצה. היהודי הזה אכן פעל רבות, אך לא
הצליח להביא לתוצאה המיוחלת, ובסופו של דבר הצליח סבא לפדות את אמו בדרך
אחרת.

אחרי תקופה בא אותו יהודי לסבא, וביקש ממנו את התשלום שהתחייב לשלם לו. סבא הזכיר לו שמאמציו לא נשאו פרי, וששחרורה של אמו הגיע בדרך אחרת. 'זה נכון', השיב העסקן, 'אבל אני השקעתי מאמצים רבים למען שחרורה של אמך, בסופו של דבר היא אכן השתחררה ולכן מגיע לי כסף'. הם הלכו לרב בענגיס, שערך ביניהם דין תורה ופסק שהצדק עם סבא. השניים נפרדו לשלום, אבל לאחר תקופה שב אותו יהודי ושוב ביקש את כספו. שוב הלכו השניים לרב בענגיס ושוב נפסק הדין שסבא פטור מלשלם. אחרי מספר שנים, סבא כבר היה אז מקורב מאוד למרן ה'חזון איש' זצ"ל, ואמרו לו שה'חזון איש' קורא לו'. אני שומע שאתה חייב כסף לפלוני ואינך משלם לו', שאל החזו"א. סבא השיב שהם כבר היו בדין תורה פעמיים, ובשתי הפעמים הוא יצא פטור בלא כלום. אבל החזו"א אמר לו, שמאחר והוא בן תורה, ויש בכך משום חילול ה' שיאמרו על בן תורה שהוא אינו משלם את חובותיו, לכן הוא רוצה שהוא כן ישלם, לפחות חלק מהסכום, ואף אמר לסבא שיש לו כסף של צדקה, שאפשר להשתמש בו למטרה זו כדי למנוע חילול ה'. סבא שאל את החזו"א כמה לשלם לו, והתשובה היתה שישלם מחצית מהסכום המדובר. אלא שהעסקן ההוא סירב לקבל מחצית מהכסף. הוא התעקש לקבל את מלוא הסכום. שב סבא לחזו"א ושאל כיצד לנהוג, אבל הפעם השיב החזו"א שלא ישלם לאיש פרוטה: 'ממילא מדובר בתשלום שהוא לפנים משורת הדין, ואם העסקן מתעקש לקבל את הכל, איננו חייבים עוד לדאוג לעניין של חילול ה', מעכשיו האחריות כבר מוטלת עליו באופן בלעדי.'"